

IO1 - Praktikat më të mira për "riciklimin rastësor krijues" tek NJERËZIT E RRITUR

Përmbledhja e projektit
Mbledhja e të dhënave
Të dhënat demografike
Zakonet dhe sjellja e riciklimit
Lista e pro dhe kundër
Koleksioni i praktikave më të mira

Tetor 2021

Asociația pentru Educație
și Dezvoltare Durabilă

Promimpresa

Pasqyrë e projektit

Në Evropë, çdo vit, çdo person përdor 16 ton material, nga të cilët 6 tonë bëhen mbetje. Vitet e fundit, prodhimi total i mbetjeve në BE arriti në 2,5 miliardë ton/vit dhe vetëm 36% u riciklua. Shndërrimi i mbetjeve në burime është çelësi i një ekonomie qarkulluese dhe qasja e Bashkimit Evropian për menaxhimin e mbetjeve bazohet në parandalimin dhe ripërdorimin, riciklimin, rikuperimin. Në përputhje me këtë, Programet e 7-të dhe të 8-të të Veprimit për Mjedisin vendosin, ndër të tjera, objektivat e poshtëshënuara prioritare për politikën e mbetjeve në BE: të reduktojë sasinë e mbetjeve të gjeneruara dhe të maksimizojë riciklimin dhe ripërdorimin; të zgjatë jetëgjatësinë e produkteve dhe të mbajë sa më gjatë materialet në ciklin ekonomik.

Në këtë kontekst, objektivi i përgjithshëm i projektit "RecyclArt" është të përmirësojë punësimin e të rriturve duke rritur aftësitë e tyre në fushën e riciklimit nëpërmjet dizenjimit kreativ (krijues) duke zhvilluar një program midis disa vendeve për promovimin e aktiviteteve për riciklimin e mbetjeve tek të RITURIT.

Mbledhja e të dhënave

IO1- Praktikant më të mira për "riciklimin rastësor krijues" tek NJEREZIT E RRITUR është një analizë mbi gjendjen aktuale rreth riciklimit rastësor krijues; aktivitetet të krijimit të objekteve të reja, dekorative, por që nuk janë të nevojshme menjëherë për një fushë specifike, duke filluar nga një grup mbetjesh të materialeve që janë në dispozicion. Të gjitha të dhënat, në lidhje me sjelljet e riciklimit dhe riciklimin rastësor krijues, u mblodhën përmes aplikimit të tre instrumentave, pyetësorëve, fokus grupeve dhe intervistave. Të gjashtë partnerët e projektit u përfshinë në realizimin e kërkimit dhe si rrjedhim, në fund të procesit rezultuan një numër prej 203 përgjigjesh; U aplikuan 137 pyetësorë, 7 fokus grupe me 56 pjesëmarrës dhe 8 intervista me 10 pjesëmarrës.

Të dhënat demografike

Të gjitha të dhënat demografike janë mbledhur në mënyrë anonime. Për këtë qëllim, nga pjesëmarrësit u depozituan pyetësorë të thjeshtë në fillim të çdo aktiviteti. Grupi i të anketuarve është formuar nga 144 femra (70,94%) dhe 59 meshkuj (29,06%).

Nga ndarja sipas grupmoshave të pjesëmarrësve rezultoi se:

- 72 persona ishin nga 36 deri në 45 vjeç,
- 53 persona të moshës nga 46 deri në 60 vjeç,

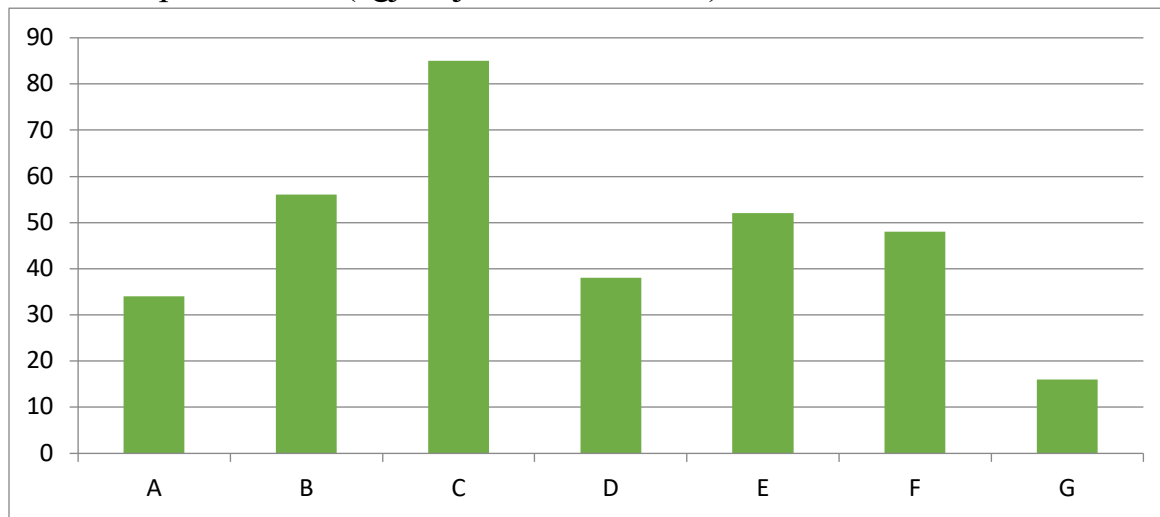
- 40 persona nga 25 deri në 35 vjeç,
- 16 persona mbi 60 vjeç
- 22 persona më të rinj se 24 vjeç.

Sjellja dhe zakonet e riciklimit

Çdo shtet është i ndryshëm dhe zakonet dhe sjelljet e riciklimit që rezultojnë janë gjithashtu shumë specifike dhe të ndryshme nga një vend në tjetrin. Përqindja kumulative për të gjitha vendet e përfshira në analizë është 83% njerëz që riciklojnë kundrejt 17% njerëz që thonë se nuk riciklojnë. Vendin e parë si material më i ricikluar e zë ambalazhet prej letre/kartoni. Pozicionin e dytë, në nivele të barabarta, e zënë xhami, plastika e llojeve të ndryshme, bateritë dhe akumulatorët. Alumini, vajrat dhe tekstilet janë në vendin e tretë. Kategoria më pak e ricikluar janë çeliku, druri dhe gomat. Për sa i përket frekuencës së riciklimit, 82,75% e të anketuarve riciklojnë në baza ditore, 6,9% riciklojnë çdo javë, 3,45% një herë në muaj dhe një përqindje prej 6,9% janë përgjigjur "jo i sigurt". Secili i anketuar ka motivimin e vet për riciklim. Shumica e të anketuarve, gjatë riciklimit, mendojnë për mbrojtjen e kafshëve të egra dhe burimeve të kufizuara të planetit. Më shumë se gjysma e njerëzve të pyetur ishin të emocionuar nga ideja e riciklimit si një mënyrë për të shpëtuar jetën e oqeanit. Si reduktimi i landfillleve ashtu edhe problemet ekzistuese klimatike janë dy arsye të tjera kryesore për shqetësimin e atyre që riciklojnë. Disa të anketuar sugjeruan problemet ekonomike, duke thënë se riciklimi mund të ndihmojë në zgjidhjen e tyre. Një e treta e njerëzve theksuan se riciklimi zgjon një ndjenjë mirëqenieje dhe në të njëjtën kohë mund të kursejë energji. Ka të anketuar që janë përgjigjur se po riciklojnë sepse është i detyrueshëm, duke pasur parasysh se

riciklimi nuk është efikas, është i vështirë, se u mungon informacioni për riciklimin, se duhet të ketë më shumë kosha riciklimi ose thjesht nuk dinë metoda me të cilat ata mund të ripërdorin atë që zakonisht hidhet.

Motivimi për riciklim (zgjedhje të shumëfishta)

- A - Riciklimi kursen energji – 34 opinione
- B - Riciklimi redukton landfill-et – 56 opinione
- C - Riciklimi ruan burimet tona dhe mbron jetën e egër – 85 opinione
- D - Riciklimi është i mirë për ekonominë – 38 opinione
- E - Riciklimi ndihmon problemet tona klimatike – 52 opinione
- F - Riciklimi më bën të ndihem më mirë – 48 opinione
- G - Riciklimi është i detyrueshëm me ligj në vendin/zonën time – 16 opinione

Demotivimi për riciklim (zgjedhje të shumta)

A - Plehrat janë një problem për syrin/pamje e dhimbshme – 67 mendime

B - Nëse do të më paguanin, do të ricikloja - 35 opinione

C - Riciklimi nuk bën dallim. Pra, pse ta bëjmë? – 17 mendime

D - Është shumë i vështirë për t'u bërë – 15 opinione

E - Riciklimi është i mërzitshëm – 12 mendime

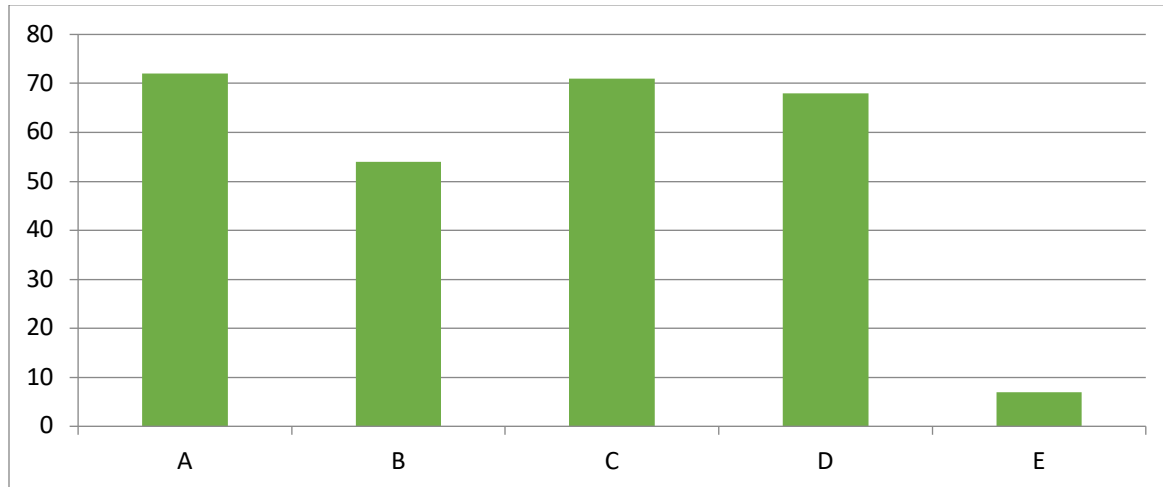
F - Nuk kam kohë për të ricikluar - 42 mendime

G - Të tjera – 34 mendime

Edhe pse më shumë se tre të katërtat e të gjithë të anketuarve thonë se riciklojnë, ata pranojnë se ka disa arsye për t'u demotivuar dhe frustruar në lidhje me riciklimin. Ndër arsyet që i demotivojnë të riciklojnë janë: mungesa e koshave të veçantë, mungesa e informacionit për ripërdorimin e mbetjeve, mungesa e informacionit për rezultatet e riciklimit, mungesa e koshave të kompostimit, kostoja me riciklimin, zhgënjimi me bashkëqytetarët që nuk riciklojnë, ambalazhim kompleks që e bën të vështirë riciklimin, mendimi se riciklimi i tij nuk është efektiv ose nuk bëhet siç duhet nga kompanitë grumbulluese. Edhe pse të demotivuar dhe të frustruar, kryesisht me autoritetet shtetërore përgjegjëse për menaxhimin e riciklimit, ekziston një ndjenjë e fortë ndërgjegjësimit në lidhje me rëndësinë e riciklimit dhe mundësinë e transformimit të mbetjeve në produkte të reja (62,07% të vetëdijshëm për mundësinë kundrejt 37,93 % jo në dijeni). Ky ndërgjegjësim nxit dëshirën për të qenë në gjendje për të bërë diçka, qoftë edhe në një shkallë të vogël. Më shumë se tre të katërtat e të anketuarve mendojnë se, duke e ditur se nga mbetjet e tyre të grumbulluara do të dalin diçka tjetër ose duke ditur se si të ripërdorin mbetjet, ata mund të jenë shumë më të vendosur për të ricikluar (67,88% e produkteve të tyre të

bëra nga mbeturinat, 49,64% nuk zotërojnë produkte të tilla dhe 30,66% nuk e dinë nëse zotërojnë produkte të tilla).

Ndikimi pozitiv në zakonet e riciklimit

A - Më shumë kosha riciklimi – 72 opinione

B - Bëjini koshat të aksesueshëm/të dukshëm duke përdorur tabela – 54 opinione

C - Duke ditur që nga mbeturinat e mia do të dalë diçka tjetër – 71 mendime

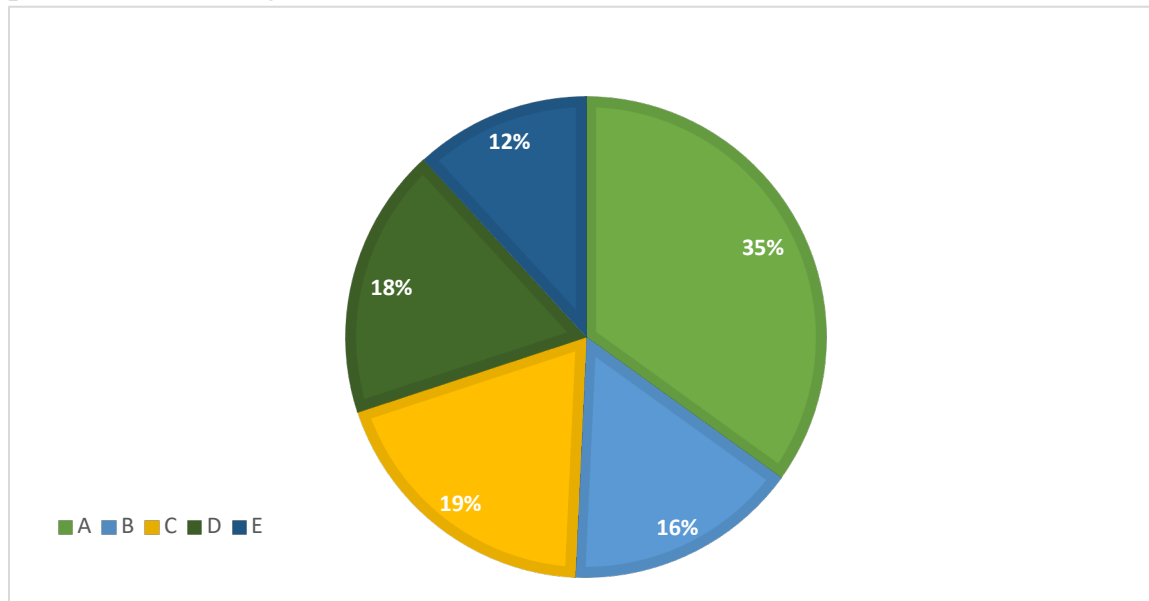
D - Njohja e mënyrës se si mund të ripërdorja mbetjet e mia – 68 opinione

E - Tjetër – 7 mendime

Gjithashtu, ndër gjërat që mund të ndikojnë pozitivisht në zakonet e riciklimit janë rregullimi më i favorshëm, shpërblimet për personat që riciklojnë, tarifa e ulët e plehrave apo më shumë pikë për grumbullimin e mbetjeve. Më shumë se një e treta e të anketuarve (36,95%) do të blejnë produkte të bëra nga mbeturinat "kur është e mundur", një e treta tjetër do të blejë "shpesh" (14,78%) ose "ndonjëherë" (20,69%) dhe më pak se një e treta do të blejë "rrallë" (18,23%) ose "kurrë" (9,36%).

Edhe pse më shumë se një e treta e të anketuarve janë të gatshëm të blejnë produkte të prodhuara nga mbeturinat, ekziston një ndjesi e përgjithshme që të gjitha produktet e bëra nga mbeturinat janë më të shtrenjta se ato të zakonshmet dhe jo të gjithë të anketuarit janë të gatshëm të paguajnë më shumë për produkte të tilla.

Përgjigjet ndaj vullnetit për të paguar më shumë për një produkt të bërë nga mbeturinat

- A - Po, kur është e mundur (35%)
- B - Po, shpesh (16%)
- C - Po, ndonjëherë (19%)
- D - Po, por rrallë (18%)
- E - Jo, kurrë (12%)

Për sa i përket njohurive të kompanive që shesin mallra/produkte të bëra nga mbetjet ka disa emra që përmenden shpesh si H&M, Coca Cola, Ikea, Decathlon, Zara, Lidl, Levi's, World Wildlife Fund, Adidas, Calzedonia.

Lista e pro dhe kundër

Gjatë fokus grupeve dhe intervistave, në dritën e diskutimeve të lira, dolën mendime të përgjithshme dhe mendime më specifike të pjesëmarrësve, me një rëndësi të madhe, në lidhje me riciklimin dhe për riciklimin rastësor krijues.

Deklarata të rëndësishme që tregojnë perspektivat e konsumatorëve për riciklimin, riciklimin e mallrave dhe mallrat e prodhuara nga mbeturinat u përpiluan në dy kategori, në varësi të faktit nëse ato janë pozitive (PRO) ose negative (KON). Deklaratat më të rëndësishme, të marra gjatë fokus grupeve dhe intervistave, janë dhënë më poshtë:

PRO

- Është “diçka e mirë” për të mbrojtur mjedisin dhe për t'u dhënë një të ardhme më të mirë brezave të ardhshëm.
- Ndjeheni më mirë kur dini se diçka është kursyer dhe shpenzimet janë kursyer.
- Nuk ka investime për objekte të reja.
- Aktivitetet relaksues dhe përmirëson kreativitetin e njerëzve.
- Mbrojtja e mjedisit dhe ndihma e krijesave të oqeanëve për të mbijetuar.
- Tendencat e dizajnit kanë ndryshuar. Vëmendje i kushtohet ripërdorimit të burimeve.
- Trendi global - njerëzit janë konsumatorë gjithnjë e më të vetëdijshëm.
- Potenciali për edukimin e të rinjve me vetëdije për mjedisin dhe materialet.

Kundër

- Mungesa e njohurive në lidhje me riciklimin duke treguar mungesë motivimi për ta bërë atë.
- Riciklimi përmes iniciativave të artit shihet si i paaftë për të zgjidhur problemet e punësimit dhe problemet mjedisore.
- Riciklimi përmes artit nuk mund të shihet si profesion ndërkohë që njerëzit kërkojnë të ndërtojnë kapacitetet e tyre drejt një profesioni të vërtetë.
- Nëse e filloni riciklimin profesionalisht, është mjaft e vështirë të sigurosh jetesën prej tij.
- Objektet e ricikluara janë më të shtrenjta se ato të zakonshmet.
- Probleme me zbatimin e ligjit për menaxhimin e mbetjeve dhe gjithashtu mungesë bashkëpunimi të kompanive të ndryshme me institucionet që duhet të menaxhojnë mbetjet dhe mjedisin.
- Riciklimi përmes artit nuk mund të ketë efektet e mëdha që kërkohen për mjedisin. Duhet të jetë pjesë e një nisme më të madhe.
- Të gjitha nismat e OJQ-ve u mungon qëndrueshmëria në planin afatgjatë.
- Mungesa e parave dhe e mjediseve për të realizuar aktivitete të tilla, për të shndërruar mbetjet në produkte të reja.
- Nuk ka rregullore ligjore apo subvencione që mund të nxisin riciklimin.

Koleksioni i praktikave më të mira

Përgjatë të gjitha aktiviteteve dhe hulumtimeve në zyrë u mbledhën 20 praktikat më të mira.

IO1-Albania_01_RecycledJeans - Prodhim dhe shitje çantash për blerjet e përditshme dhe/ose aksesore nga xhinse të ricikluara.

IO1-Albania_02_GlassOltaDokle - Shishe qelqi të ricikluar, kavanoza, enë të tjera qelqi vizatohen dhe zbukurohen me zbukurime që i japin çdo shisheje, kavanozi apo ene tjetër një jetë të re.

Agjencia IO1-Albania_03_AULEDA - Agjencia AULEDA forcon dhe promovon një zhvillim të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës për riciklimin në Qarkun e Vlorës.

IO1-Albania_04_ArtPasticRecycle - Propozimi synonte të prezantonte një nga veprimet më inovative për të kapërcyer problemin shumë kompleks të ndotjes së mjedisit dhe përdorimit/riciklimit të mbetjeve.

IO1-Greece_01_JewelryComputerWaste - Bizhuteri të bëra nga pjesë kompjuteri të ripërdorura.

IO1-Greece_02_PlastikourgeioLabAndShop - PLASTIKOURGEIO LAB dhe SHOP janë të dyja, një punëtori riciklimi-rikuperimi-shfrytëzimi dhe një dyqan shitjeje. Ata krijojnë dhe ofrojnë enët e tavolinës për shtëpi, zyrë, pushime, kampe, piknik me synimin që të jenë produkte ekologjike, miqësore me njerëzit dhe mjedisin, të cilat janë alternativa ndaj objekteve plastike që përdorim në jetën tonë të përditshme. Në këtë dyqan mund të gjeni edhe sende dekorative dhe të dobishme të përditshme, të punuara në punishte. Ata janë anëtarë të departamentit grek të komunitetit ndërkombëtar të plastikës së çmuar.

IO1-Greece_03_BlueCycle - BlueCycle është një program ekonomie blu dhe qarkulluese që synon përdorimin e plastikës që rrjedh nga peshkimi dhe transporti. Qëllimi është krijimi i lëndës së parë me cilësi të lartë, të përshtatshme për riintegrim në industri dhe promovimi i një qasjeje holistike për trajtimin e problemit të mbetjeve plastike që përfundojnë në det. Programi BlueCycle funksionon nën kujdesin e Fondacionit Aikaterini Laskaridis.

IO1-Greece_04_2plus1equals2 - "2WO+1NE=2" është një markë etike e stilistëve të veshjeve.

IO1-Greece_05_Halkyon - Riciklimi i mbetjeve të natyrës.

IO1-Greece_06_RecycleAtSource - Riciklimi i Mbetjeve të Pajisjeve **Elektronike dhe Elektrike** – WEEE.

IO1-Greece_07_FabricRepublic - Riciklimi i rrobave dhe pëlthurave. Fabric Republic është një sistem inovativ dhe i integruar i menaxhimit të veshjeve të tepërta që fokusohet në nevojat e sotme sociale, qëndrueshmërinë dhe zhvillimin e qëndrueshëm.

IO1-Italy_01_FiorDiIdeeInBarattolo - Produkte të punuar me dorë, të bëra nga mbeturina dhe lule natyrale.

IO1-Italy_02_ChristmasDecorations - Dekorime për Krishtlindje të bëra nga xhami i thyer.

IO1-Italy_03_FlowerPots - Kutitë lulesh me peshqir të vjetër.

IO1-Poland_01_KapsArt - Kjo është një nga markat e specializuara në riciklimin e tapave të kafesë Nespresso.

IO1-Poland_02_PracowniaMozaiki - Punëtorja e Mozaikut u krijua nga një artist disa vite më parë. Ajo është vendosur në mjedisin unik të Księży Młyn - Kompleksi fabrika-rezidenciale në lumin Jasień i cili u ndërtua në shekullin e 19-të nga Karol Scheibler, industrialisti më i pasur i Lodz-it. Punëtorja e Mozaikut është e specializuar në bizhuteri unike me mikromozaike. Përveç kësaj, Workshop-i i Mozaikut organizon një galeri, organizon punëtori artistike dhe shfaqje mozaiku.

IO1-Poland_03_UpLife - Up life është emri i Fondacionit dhe një markë produktesh që janë zhvilluar nga kjo organizatë. Misioni i organizatës është të transferojë ndërgjegjësimin ekologjik në veprim (punëtori artistike për riciklimin, punëtoritë e kuzhinës mbi kuzhinën e perimeve) dhe në profilaksinë shëndetësore (stërvitje për vrapim të ngadaltë). Fondacioni është krijuar në vitin 2017 nga dy gra me interesa artistike.

IO1-Romania_01_CapsCarpet - Tapet nga tapat e shisheve plastike. Tapat e shisheve plastike përdoren për të formuar qilima të formave dhe ngjyrave të ndryshme. Kapelat e së njëjtës ngjyrë ose me ngjyra të ndryshme mund të përdoren për të formuar modele sa më të larmishme.

IO1-Romania_02_PlasticBottleDeco - Ide të zgjuara për të përdorur shishe plastike.

IO1-Romania_03_ArtisanalSoap - Prodhimi i sapunit të bërë vetë, përbërësi kryesor i të cilit është vaji i përdorur. Prodhimi i këtij lloji sapuni shtëpiak, përbërësi kryesor i të cilit është vaji i përdorur, është shumë i mirë si për lëkurën dhe veshjen, ashtu edhe për kujdesin ndaj mjedisit.

Shënim - Ky raport shoqërohet, me 20 nga praktikat e mira të mbledhura, të përmendura më sipër, si dokumente të veçanta.